

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVIŠTĚ
V TELČI

AKTUALITA

Varhany brněnské a loketské školy a jejich zvukové ideály

Telč, 15. ledna 2020

Telčské pracoviště Národního památkového ústavu vydalo téměř tři set stránkovou publikaci svého pracovníka Petra Koukala Varhany brněnské a loketské školy a jejich zvukové ideály. Její autor se zabývá dvěma nejvýznamnějšími barokními varhanářskými školami českých historických zemí. Kniha přináší nový úhel pohledu – činnost a význam brněnských a loketských mistrů a zvláštnosti jejich varhan (zejména píšťal) jsou dokumentovány a hodnoceny s důrazem na zkoumání jejich zvukové stránky.

Obě varhanářské školy už dlouhá léta považujeme za to nejlepší, co přineslo barokní varhanářství českých zemí a co nás úspěšně prezentuje i v evropských souvislostech. Není to jen pro řemeslné či výtvarné kvality jejich varhan, nýbrž i kvůli jejich zvukové charakteristice. Ta se skutečně do velké míry vymyká standardu ostatní dobové produkce.

„Publikace je svou novostí, aktuálností a novými pohledy na zvukotvorné faktory velkým přínosem pro odbornou veřejnost. Prohlubuje naše znalosti zvukových ideálů obou škol v návaznosti na dosavadní literaturu.“, konstatuje jeden z recenzentů publikace Ing. Zdeněk Otčenášek, Ph.D. Podobně hodnotí práci Petra Koukala i znalec moravských varhan Prof. Dr. Jiří Sehnal, CSc.

Zájemci v textu a zejména v příloze najdou výsledky nově provedené terénní dokumentace píšťalového fondu 14 nástrojů, která byla zaměřena na tradiční i nově zjišťované zvukotvorné faktory (Bohušovice nad Ohří, Bochoř, Brno, Bulhary, Dub nad Moravou, Kladruby, Němčice, Olomouc-Svatý Kopeček, Olomouc – Klášterní Hradisko, Planá u Mariánských Lázní, Polná, Praha, Střílky, Zlatá Koruna, Žďár nad Sázavou). Do popředí zájmu výzkumu se dostal dosud nezkoumaný konstrukční a zvukotvorný parametr, který autor publikace nově identifikoval – tzv. nálitky na píšťalových jádrech. Ty, na rozdíl od jiných barokních varhanářů, jsou pro obě školy typické a svým způsobem ojedinělé. Předkládané výsledky to potvrzují.

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVISŤE
V TELČI

V rámci speciálního průzkumu při terénní dokumentaci se poprvé podařilo získat poměrně reprezentativní soubor detailních údajů o dalším důležitém zvukotvorném faktoru, kterým je materiální složení kovové směsi na výrobu píšťal. Zjištění, že typickým prvkem píšťal obou škol je typ jádra s nálitkem, vedlo k prohloubenému studiu a výzkumu tohoto dosud nepopsaného zvukotvorného faktoru. Akustickým měřením na experimentálních píšťalách bylo možné prokázat jeho vliv na charakter a jedinečnost zvuku. Průzkum referenčních píšťal, který autor publikace prováděl na území pěti sousedních států (Česká republika, Německo, Polsko, Rakousko, Slovensko) přinesl první soustavnější pohled na tuto problematiku ze širšího hlediska. Na jeho základě bylo možné formulovat vstupní tezi o dobovém slohovém šíření uvedeného faktoru ve varhanářství v oblasti celé střední Evropy. Současně to svědčí o pravděpodobných vlivech, kterými zakladatelé obou varhanářských škol procházeli a které spoluvytvářely jejich zvukové ideály. Předkládané výsledky jsou dobře využitelné i ve vlastní restaurátorské a památkové praxi.

Publikace Varhany brněnské a loketské školy a jejich zvukové ideály je výsledkem tříletého výzkumného projektu Organologický a srovnávací výzkum zvukového ideálu nejvýznamnějších představitelů brněnské a loketské varhanářské školy (GAČR), jehož řešitelem byl autor nové knihy. Je možné ji zakoupit v sídle územního odborného pracoviště Národního památkového ústavu v Telči (Hradecká 6) nebo ji objednat na dobírku na e-mailové adrese ampapova.ilona@npu.cz. Její cena je **450 Kč**. Bude rovněž k dispozici na e-shopu Národního památkového ústavu (www.npu.cz/e-shop).

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, je jedním ze čtrnácti krajských pracovišť NPÚ. Jeho úkolem je naplňovat v Kraji Vysočina poslání odborné instituce památkové péče dané zákonem o státní památkové péči, např. zpracovávat odborné podklady pro rozhodnutí výkonných orgánů, poskytovat konzultace a odbornou pomoc vlastníkům kulturních památek při jejich obnovách a sledovat stav památkového fondu na území kraje. Pracoviště v Telči také zpracovává návrhy na prohlášení věcí či objektů za kulturní památky a podílí se následně na jejich evidenci. Spravuje dokumentační sbírky plánů, fotografií a dalších odborných podkladů ke kulturním památkám, vede veřejně přístupnou knihovnu, vydává sborník Památky Vysočiny, organizuje cyklus přednášek Rodinné stříbro – Památky kolem nás a provádí archeologické průzkumy. Další informace najdete na www.npu.cz/uop-telc.

Kontakt:

PhDr. Petr Koukal, specialista na varhany, NPÚ ÚOP v Telči, 724 663 589, koukal.petr@npu.cz

Ilona Ampapová, prezentace a práce s veřejností, NPÚ ÚOP v Telči, 724 663 511, e-mail: ampapova.ilona@npu.cz